

İNFORMASIYA CƏMIYYƏTİ VƏ MƏDƏNİYYƏT

Əhməd QƏŞƏMOĞLU
*AMEA Fəlsəfə İnstitutu,
iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru*

MİLLİ MUSIQİ ÖLKƏNİN TƏRƏQQİSİNDƏ ƏN MÜHÜM AMİLLƏRDƏN BİRİDİR

Müasir vaxtda, informasiya cəmiyyətinin formalaşmasında musiqi komponenti də mühüm rol oynayır. Hər hansı bir cəmiyyətin informasiya mühitində musiqinin xarakteri insanların xarakterinə, davranışının formalaşmasına mühüm təsir edir. Artıq elmi olaraq əsaslandırıldığı kimi, hər bir xalqın öz daxili potensialının üzə çıxarılmasında onun milli musiqinin əvəzolunmaz bir rolu, əhəmiyyəti vardır. Bu baxımdan formalaşan informasiya cəmiyyətində milli musiqi kaloritinin yüksək olmasına böyük ehtiyac vardır. Müəllifin fikrincə indi bizdə formalaşan informasiya cəmiyyətində milli musiqinin rolunu artırmağa ehtiyac vardır. Bunun üçün ilk növbədə milli musiqi alətlərimizə, onların ifaçılarına qayğı və diqqəti artırmaq ehtiyacı yaranmışdır. Eyni zamanda milli musiqimizin təbliği sahəsində işlər görülməlidir. Biz öz milli musiqi alətlərimizə laqeyd olduqca, bədnam qonşularımız olan ermənilər onları daha çox özününküləşdirəcəklər.

Bütün tarixi proseslər göstərir ki, xalqın birliyində, ölkənin tərəqqisində onun mədəniyyət sistemi olduqca böyük rol oynayır. Bu mədəniyyət sisteminin daha ahəngdar, zəngin olmasında isə onun öz ruhundan gələn milli musiqisinin əvəzsiz rolu var. Bu mənada milli musiqi eyni zamanda bir strateji vasitədir. Ona görə də, informasiya cəmiyyətinin formalaşmasında milli musiqi kompo-

nantinin rolu mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Cəmiyyətdə günü-gündən artan informasiya vasitələrinin, yaranan informasiya mühitinin xarakterində milli musiqinin kaloriti nə dərəcədədirsə ölkənin mədəniyyət sisteminə də bir o qədər ciddi təsir edir.

Hər bir insanın, sosial sistemin davranışının formalaşmasında üç amil olduqca mühüm rol oynayır: 1) onun yaşadığı, fəaliyyət göstərdiyi mühit; 2) aldığı informasiyanın məzmunu və 3) üstünlük verdiyi dəyərlər. Bu üç amilin xarakteri, məzmunu, müxtəlif paylarla qarşılıqlı təsiri insanın həyatdakı yoluna, fəaliyyətinə, vətəndaşlıq mövqeyinə mühüm təsir edir və əhalinin davranışında ciddi rol oynayır. Bu üç amilin hər birinə təsir edə bilən, onların formalaşmasında rol oynayan vasitələrdən biri də musiqidir. Milli musiqinin əhəmiyyətli rol oynaması həm cəmiyyətin - ümumiyyətlə mühitin xarakterinə, alınan informasiyaların məzmununa, həm də insanların dəyərlər yönümünə xüsusi məzmun verir.

Musiqinin qeyri-adi təsir gücünün mənbəyi kainatın özüdür. Qısa olaraq musiqinin fəlsəfəsinə diqqət yetirsək¹ onun insan həyatı üçün nə qədər mühüm olduğuna bir daha inana bilərik.

Məlum olduğu kimi, hər bir varlıq, kainatda olan bütün varlıqlarla xeyli dərəcədə əlaqəlidir. Bu əlaqəni həmin varlıqların insanın duya biləcəyi və duya bilməyəcəyi enerjisi, işığı, səsi müşayiət edir. İnsan yeni-yeni cihazlar kəşf edərək həmin sirli aləmi duymağa can atır. Bütün varlıqların qarşılıqlı əlaqələri ilahi bir ahəngə tabedir.² Bütün kainat, varlıqlar həmin ahəngin hesabına mövcuddur və fəaliyyətdədir. O ahəng bu qarşılıqlı əlaqələrin də bir ahəngdar səsini yaradır.³

Dünyanın ən ecazkar, ən qüdrətli, ən gözəl musiqisi həmin

---

¹ Ключев А.С. Философия музыки. Избранные статьи и материалы. Санкт-Петербург, ЕПУБ, 2008; Adil Əsədov. Muğam musiqinin fəlsəfəsi kontekstində. AMEA Xəbərləri. Humanitar elmlər. 2017, № 1. s.223-226; Razim Əliyev. Musiqi fəlsəfəsinin qenezisi. Bakı, "Ziya", NPM, 2015.

² Əhməd Qəşəmoğlu. Sosial idarəetmənin fəlsəfi, sosioloji problemləri. Ahəngyol elminə giriş. Bakı, "Səba", 2008.

³ Yenə orada.

musiqidir. Çünki, həmin musiqi kainatın, varlıqların özlərinin, qarşılıqlı əlaqələrinin mahiyyətindən yaranır. Ona görə də, həmin varlıqlardan biri olan insana da, başqa varlıqlara da ilahi bir təsir edir. İnsanların yaratdığı, ifa etdikləri, bəstələdiyi o musiqi də daha qüdrətli musiqidir ki, haqqında danışdığımız həmin musiqidən pay alır, ona köklənir. O musiqi aləti daha möhtəşəm musiqi alətidir ki, həmin o musiqinin ahəngini daha çox səsləndirə bilir. Muğam, tar, kamən, dəf, onların qarşılıqlı ahəngdə birgə ifaları ona görə insanları valeh edir ki, həmin musiqini müəyyən dərəcədə də olsa səsləndirə bilirlər. Bu alətlər daha kamil düzəldikcə, ifalar daha mükəmməl olduqca, xanəndə kainat aləminə daha dərinə köklənə bildikcə muğamın möhtəşəmliyi, qüdrəti, insanların qəlbini, ruhunu dindirməsi daha da möhtəşəm olur.

Milli musiqi həmin o ilahi musiqini hər bir xalqın, hər bir insanın öz daxil olduğu, sonsuz əlaqələrlə bağlandığı aləmə daşıya bilən musiqidir. Ona görə də, milli musiqi öz xalqının milli ruhunu oyadan, qəlbini coşdurən, xalqın, insanın daxili potensialını hərəkətə gətirən, ahəngdar fəaliyyətinə yön verən əvəzsiz bir mənbədir, çox güclü bir vasitədir.

O, insan daha xoşbəxt insandır ki, qəlbi öz mənsub olduğu xalqın mahiyyətinə köklənib və həmin mahiyyətdən doğan musiqidən ruhi qida ala bilər. Öz milli musiqisindən daha çox enerji alan insan, əlavə bilgilər alaraq başqa xalqların da milli musiqisindən daha məzmunlu ruhi qida alır. Musiqinin bütün janrlarının daha faydalı – bir az əvvəl haqqında danışdığımız ilahi musiqiyə köklənən nəfəsini duya və zənginləşə bilər.

Ola bilər ki, hansısa bir sosial sistemdə müəyyən insanlar musiqiyə qarşı biganədirlər, yaxud, daha pis variant - musiqidən xoşları gəlmir. Buna ancaq təəssüf etmək olar. Çünki, həmin insanlarda artıq kainatın o ecazkar səsi ilə bu və ya başqa dərəcədə əlaqədə olmaq imkanı yoxdur. Bu ola bilər ki, həmin insanların öz fərdi xüsusiyyətləri ilə bağlıdır, yaxud körpəlikdə, uşaqlıq dövründə həmin insanın musiqi duyma sistemindəki müxtəlif səbəblərdən baş ver-

miş pozuntularla əlaqəlidir.¹ Amma, hər halda bu faktdır ki, istənilən sosial sistemdə belə insanlar ola bilər. Bir də var başqa tip insanlar. Bunlar dərin, məzmunlu musiqini yox, ötəri musiqiyə qulaq asmağa çox meyillidirlər. Bu hal eyni zamanda bir sosial-psixoloji bəladır və belə insanların çox olduğu sosial sistemlərdə mənəvi problemlər çoxalır. Digər bir qrup isə elə insanlardır ki, onlar öz milli musiqisini xoşlamırlar, başqa tip musiqilərə qulaq asmağı bir üstünlük hesab edirlər. Bunun özü də arzu olunmaz haldır və milli tərəqqiyə mane olan bir vəziyyətdir. Başqa tip anormallıqlardan da danışmaq olar. Cəmiyyət hansı vəziyyətdə olursa olsun onun ruhi sağlamlığı, milli birliyin yaranması üçün ən güclü vasitə həqiqi, ciddi milli musiqidir. Çünki, cəmiyyətdə hətta milli musiqini dərin-dən duya bilən az sayda belə insan qalsa da, həqiqi milli musiqi həmin insanların ruhi gücünü xeyli artırmaqla passionar enerji daşıyıcılarına çevirir. Həmin insanlar öz ətraflarına həmin passionar enerjini yayaraq öz xalqlarının ruhən sağlamlaşmasına əvəzsiz kömək edirlər.

Milli musiqinin qüdrəti, gücü, üstünlüyü nədədir? Ən əvvəl milli musiqi alətlərində. Daha sonra o musiqi alətlərində səslənən melodiya və melodiyaları həmin musiqi alətində səsləndirənlərin məharətində. O musiqi aləti milli musiqi alətidir ki, onun səsi lap qədim vaxtlardan xalqın öz ruhuna, qəlbinə köklənən, təbiətdən əxz etdiyi, qavradığı, ona daha doğma, xoş olan səslərin köməyi ilə üzə çıxan melodiya səsləndirə bilər. Belə bir musiqi alətləri böyük istedadla malik insanlar tərəfindən yaradılsa da, xalqın ümumi ovqatını əks etdirə bildiyi üçün populyarlaşa, sevilə bilər. Belə musiqi alətlərində çalınan musiqi eyni zamanda uzun illər boyu xalqın musiqi zövqünü formalaşdırır, onların qəlb aləminin bir memarına çevrilir. Belə musiqi aləti daima insanları öz qəlb aləmlərinə, kainatdan duya bildikləri musiqiyə kökləyir. İnsanda ruh yüksəkliyi yaradır,

---

¹ Что могут рассказать Ваши музыкальные пристрастия о Вашей личности? <http://aboutyourself.ru/psi-lich/muzyka-i-lichnost.html>; Как связаны интеллект и музыкальные предпочтения: теории и исследования. <https://habr.com/ru/company/audiomania/blog/374443/>

öz daxili potensialının açılmasına kömək edir. Buna görə də, həmin musiqi alətlərinin əvəzsiz bir rolu vardır. Belə musiqi alətləri xalqın ruhunu oxşayan melodiyların yaradılmasına, səsləndirilməsinə kömək edir. Tarixi mənbələrdən, nağıllardan, digər bədii əsərlərdən, folklordan, müşahidə etdiyimiz bir çox adət-ənənələrdən də məlumdur ki, istər bayramlarda, istər kütləvi tədbirlərdə, döyüş meydanlarında, idman yarışlarında və s. ruh yüksəkliyinin, xoş ovqatın yaradılmasında milli musiqi alətlərində çalınan musiqinin imkanlarından geniş istifadə edilir.

Ürək ağrısı ilə qeyd etmək lazım gəlir ki, indi musiqi alətlərimizə münasibətimiz heç də birmənalı deyildir. Uzun əsrlər boyu xalqın ruhunu dindirən, onu döyüslərə, idman yarışlarına, xoş ovqata kökləyən zurna musiqi aləti demək olar ki, yaddan çıxıb. Yalnız toy musiqiçilərinin ifasında bəzi toylarda səsləndirilir. Apardığımız sosioloji araşdırmalar göstərir ki, gənclərimizin əksəriyyəti zurna musiqisinə qulaq asmır, bu alətdə çalınan musiqini xoşlamır. Balaban musiqi alətimizdəki həzin, qəlbin dərin qatlarını dindirən melodiylar çoxları tərəfindən artıq unudulmaqdadır.

Saz kimi möhtəşəm musiqi alətimizə münasibət də arzu olunan səviyyədə deyil. Bu alət indiki TV ekranlarında get-gedə bir əyləncə vasitəsinə çevrilməkdədir. Kimin ürəyi necə istəyir elə çalır. Digər tərəfdən bəzi səviyyəsiz ifaçılar kababxanaları, çayxanaları gəzərək sazı gözdən salırlar. Halbuki, sazın Aşıq Ədalət, Aşıq Kamandar, Aşıq Şakir, Aşıq Əmrah zirvələri var. Saz alətindən mükəmməl istifadə edəndə xalqda ruh yüksəkliyi, müdrik kəlamlara rəğbət hissələri xeyli artır.

Doğrudur, tez-tez gözəl nağara ifaçılarımızın olduğunu, onların yaratdığı ansamblları müşahidə edirik. Amma bu ifaçılara diqqət arzu olunan səviyyədə olmadığı üçün tez bir zamanda onlar yaddan çıxırlar. Əslində isə nağara musiqisi də tariximizdə, milli ruhumuzun formalaşmasında əvəzsiz bir rol oynamışdır. İndi də belə bir potensiala malikdir. Nağara səsi, gözəl ifa olunduqda bizi sanki, ən qədim tariximizlə birləşdirir. Nağara səmindən bizim tariximizin səsi gəlir. Qəlbimizin, ruhumuzun ən dərin aləmlərini dindirə bilmək

qüdrətinə malikdir nağara.

Qaval, dəf musiqi alətimizə olan münasibət haqqında da danışmağa ehtiyac var. Əvvəllər Cabbar Qaryağdıoğlu, Seyid Şuşinski, Xan Şuşinski, Yaqub Məmmədov, Əbülfət Əliyev və s. kimi xanəndələrimiz muğam oxuyanda özləri özlərini həm də məharətlə çaldıqları qavalla müşayiət edirdilər. Bu onların qəlbini oxuduqları muğama kökləyirdi, daha gözəl ifa alınmasına kömək edirdi. İndiki xanəndələrin əksəriyyəti isə qavalı əlində formal olaraq tutur. İfa zamanı onların arxasında hansısa bir dəf çalan əyləşir və musiqiçilərin dili ilə desək, “ritm tutur”. Belə vəziyyət muğamın ortaya çıxmasında bir sünilik yaratmaqla musiqinin təsirinə çox pis təsir edir. Xanəndənin səsinə bir sünilik yaranır. Muğam öz ecazkarlığını itirir.

Kamança da bizim milli musiqi alətimizdir. Doğrudur, bu tip musiqi alətləri lap qədimdən bir çox xalqlarda mövcuddur. Bizim özümüzdə də kamancanın ulu babaları sayıla biləcək musiqi alətlərimiz var. Amma bizim istifadə etdiyimiz, kamanca adlandırdığımız musiqi aləti artıq uzun zamandır ki, milli ruhumuza köklənən bir şəkildə formalaşmış. Gözəl kamanca ifasını xalq hər zaman dərin rəğbətlə qarşılayır. Elə məhz buna görə də, Həbil Əliyev Azərbaycanda ən çox sevilən insanlardan biri idi.

Düşünürük ki, haqqında danışdığımız və digər milli musiqi alətlərinə lazımı diqqət göstərilmədiyindən, indi formalaşan informasiya cəmiyyətində onların əks-sədası, nəfəsi kifayət qədər duyulmur. Biz bu musiqi alətlərimizə laqeyd münasibət bəslədikcə, düşmənlərimiz olan ermənilər onlara yiyələnməyə, onlardan bəhrələnməyə çən atır. Bu sahədə ciddi fəaliyyət göstərir. İndi internetdə axtarsaq həmin bu musiqi alətlərimizə Ermənistanda necə diqqət yetirildiyinin şahidi olarıq. Bu musiqi alətləri yeni nəsillə arasında geniş təbliğ olunur. Bu sahədə xeyli gənc ifaçılar yetişdirirlər. Onların ifası bütün dünyaya yayılır... İndi Ermənistanda bizim zurna, balaban, nağara, kamanca kimi milli musiqi alətlərimiz mühüm rol oynayır. Onlar artıq tar musiqi alətimizi də mənimsəməyə başlamışlar.

Bir qədər də muğam haqda. Bir qayda olaraq xanəndələr mu-

ğamı tar və kamançanın müşayiəti ilə, özləri dəf (qaval) vurmaqla oxuyurlar. Bu üç musiqi alətinin hər birinin səsi, ifa tərzü qəlb, ruh aləmini kökləməyə, maddi aləmdən mənəvi aləmə yüksəltməyə yardım edir. Kamança qəlbın ən həssas tellərini dindirməyə, tar ruh yüksəkliyinə xidmət edir. Qavalın səsi isə sanki kainatın, qəlb aləminin lap dərinliklərindən gələn, insanı oraya səsləyən sədalardır. İfa zamanı həmin bu musiqinin köklədiyi müğənninin səsi isə sanki ruhlar aləmindən axır. Bütün bunlar muğama bir möhtəşəmlik, müqəddəslik, ilahilik verir.

Muğamın mahiyyətini daha düzgün təsəvvür etməyə vəhdətivüüd, təsəvvüf fəlsəfəsinin, sistem nəzəriyyəsinin, dini sistemlərin fəlsəfi potensialının, ahəng fəlsəfəsinin birlikdə tədqiqata cəlb olunması daha çox kömək edə bilər. Daha çox “məqam” mənasına uyğun olan muğam musiqisi insanın (qədim Şərqdəki bir sıra dərin bəsirətli bəstəçilərin) qəlb aləminin bəsirətin qüdrəti ilə kainata (Allah) qovuşduğu anların məhsuludur. Bu musiqinin muğamsevərləri qəlb aləminin yüksək məqamlarına yüksəltmək, kökləmək gücü var. Bu musiqiyə qulaq asan əksər insanlarda bəsirət hissləri güclənir və onlar kainatın, həqiqət-haqq aləminin ab-havasını hiss etməyə başlayırlar. Bir qayda olaraq, mənəviyyatı təmiz, zəngin olan insanlarda muğamı duymaq hissləri güclü olur.

Muğamın öz köklərini qədim hind, ərəb, iran, türk-şaman musiqisindən götürüldüyü deyilir. Amma müasir dövrdə muğam ən çox Azərbaycanda inkişaf etmişdir, azərbaycanlılar tərəfindən daha rəğbətlə qarşılanmaqdadır. Muğam musiqisini indi bütün dünyaya tanıdan da daha çox azərbaycanlılardır. Bu fakt Azərbaycan mədəniyyəti bərədə daha zəngin, daha dərin mülahizələr yürütməyə imkan verir. Muğam musiqisinin azərbaycanlı ruhuna bu qədər doğma olması həm tarixi, həm coğrafi, həm fəlsəfi, mədəni, etnik amillərlə, həm də kosmo amillərlə bağlıdır. Şirvan, Bakı, Qarabağ zonalarında muğam musiqisinin daha çox yayılmasında bu amillər müxtəlif şəkildə rol oynamışlar.

Muğamın mahir ifaçıları bir qayda olaraq mülayim, xeyirxah, müdrik, ahəngə köklənmiş insanlar olur. Müəyyən ruhi aləmdə ya-

şayan, ruhi aləmlə təmasları geniş olan bu insanları da kosmo əlaqələrin güclü olduğu müşahidə olunur. Kosmo *qabiliyyət layları*¹ yaxın olan bu insanlar xaraktercə, davranışca da fərqlənirlər. Mahir muğam ifaçıları muğam ifa etdikdə, müəyyən anlarda onların şamanlar kimi sanki başqa bir aləmdə olduğunu müşahidə etmək olur.

Müğamın daha dərindən dərk edilməsi, insanın qəlb aləminə daha dərindən təsir etməsi üçün müəyyən mənəvi, əqli hazırlıq lazımdır. Doğrudur, bu musiqi bir sıra hallarda onu ilk eşidənə də xoş gəlir. Amma bu xoş gəlmə ümumi halda müəyyən ekzotik xarakter daşıyır. İnsan özünü muğam musiqisinə qulaq asmaq üçün mənəvi və əqli tərəfdən hazırladıqca, bu musiqi ona daha xoş anlar yaşamağa kömək edir, mənəvi cəhətdən daha çox şeylər verir. Muğam belə bir hazırlıq tələb etdiyindən, uzun illər elitar musiqi olmuş, əsasən saraylarda, zəngin adamların dar mühitində inkişaf etmişdir. Geniş əhali kütləsi əksər hallarda muğamın mənasına dərindən varmadan sadəcə bir dinləyici olmuşlar. Əslində isə, geniş yayıldığı halda, muğamın insanı mənəvi zənginləşdirmək xüsusiyyəti kütlələrin mənəvi keyfiyyətinin xeyli yüksəlməsinə kömək edə bilər.

Müstəqil, milli dövlətdə əhalinin mənəvi zənginliyi məsələsi ən vacib, prioritet bir vəzifədir. Əhalinin mənəviyyatının milli yöndə formalaşması, zənginləşməsi sahəsində muğam musiqisi əvəzsiz bir qüdrətə malikdir. Əhali arasında muğamla daha çox təmasda olan insanlar artdıqca milli şüurun da saflaşması, yüksəlməsi sahəsində ciddi irəliləyişlər olacağı şübhəsizdir. Muğam ölkəmizin əhalisində mənəvi zənginliyin daha dərinləşməsinə, ulu köklərə bağlanmasına kömək edir. Muğam olmadan formalaşan milli şüurumuzun özünü müdafiə gücü, immuniteti xeyli zəifləmiş olar.

Müğamı dərindən öyrənməyimiz eyni zamanda bu sahədə daha mahir ifaçılar yetişdirməyimizə kömək edir. Bu isə muğamı xarici ölkələrdə daha geniş təbliğ etməyimizə yardım edir. Bununla biz həm sürətlə qlobollaşan dünyada ölkəmizin müsbət imicini çox yüksəldirik, həm də insanlığın, Yer üzünün sonrakı inkişafının mü-

---

¹ Əhməd Qəşəmoğlu. Sosial idarəetmənin fəlsəfi, sosioloji problemləri. Ahəng-yol elminə giriş. Bakı, "Səba", 2008.

naqişələrə yox, ahəngə köklənməsinə xidmət edirik. Bütün bunlar həm də onu göstərir ki, muğam musiqisinə olan münasibət həm də ciddi strateji bir məsələdir.

İndiki vaxtda ölkə Prezidentinin muğamın sürətli inkişafına göstərdiyi qayğı məhz, milli müstəqil dövlət başçısına xas olan bir münasibətdir. Xüsusi ilə *Birinci vitse*-prezident, ölkənin birinci xanımı Mehriban xanımın muğamın inkişafını öz himayəsinə götürməsi, bu sahədə geniş, məqsədyönlü fəaliyyət göstərməsi olduqca təqdir olunası bir haldır.¹ Amma çox təəssüf ki, muğamın inkişafına məsul olan şəxslər, qurumlar bu sahədə hələki öz məsuliyyətlərini lazımi qədər duymurlar.

---

¹ Mehriban Əliyeva. “Muğam bizim mədəniyyətimizin əsas sütunlarından biridir”. https://azertag.az/xeber/mehriban_aliyeva_mugam_bizim_madaniyyatimizin_asas_sutunlarindan_biridir-214

НАЦИОНАЛЬНАЯ МУЗЫКА - ОДИН ИЗ ВАЖНЕЙШИХ ФАКТОРОВ ПРОГРЕССА СТРАНЫ

РЕЗЮМЕ

В современном мире при формировании информационного общества важную роль играет музыкальный компонент. Известно, что в любом обществе музыка оказывает влияние на формирование характера и поведение людей. Научно обосновано, что проявление внутреннего потенциала каждого народа неизменно проявляется в его национальной музыке. В этом плане в нашем обществе ощущается потребность в создании высококолоритной национальной музыки. Автор считает, что сейчас, при формировании информационного общества в нашей стране, появилась необходимость усилить роль национальной музыки. С этой целью прежде всего необходимо уделять больше внимания пропаганде наших национальных музыкальных инструментов и народных исполнителей. Одновременно должна проводиться работа в сфере пропаганды национальной музыки. Пока мы будем пренебрегать нашим достоянием - национальными музыкальными инструментами, - армяне (недобрые наши соседи) полностью их присвоят.

Ключевые слова: *информационное общество, национальная музыка, культура, музыкальные инструменты.*

**NATIONAL MUSIC ONE OF THE MOST
IMPORTANT FACTORS OF COUNTRY PROGRESS**

ABSTRACT

The musical component plays an important role in shaping the information society in the modern world. It is known that music has an influence on the formation of character and behavior of people in any society. It is scientifically substantiated that the manifestation of the internal potential of each nation is invariably demonstrated in its national music. In this regard, there is a great need for the creation of high-profile national music in our society. The author believes that there is a need to strengthen the role of national music during the formation of the information society in our country. To this end, first of all, it is necessary to pay more attention to the promotion of our national musical instruments and folk performers. At the same time, work should be carried out in the field of publicity of national music. As long as we neglect our heritage about national musical instruments, the Armenians (our unfriendly neighbors) will assimilate them completely.

Keywords: *information society, national music, culture, musical instruments.*